„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — к.
на по године . . . . . 7 ф. — к.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 к.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 к.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеротића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 77. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 17. МАЈА 1894. ГОДИНА XXIX.

МАЂАРСКА ПРАВДА.

У каквом су положају били Румуни пред мађарском поротом у Клужу, приликом парнице њихове због меморандума, најбоље се види из изјаве и беседе старине др. Раца председника румунске народне странке, који је у име свију оптуженика: 20 чланова главног одбора пре пресуде изрекао, храбро, одлучно одушевљено и уз бурно клицање присутних Румуна и Румункиња.

Том изјавом су уједно и одустали од сваке одбране и праву важност целог овог процеса истакли.

У прошлом броју ми смо донели пресуду судску, по којој су оптуженици најстрожије кажњени.

Оптуженици су ову строгу пресуду као праве народне вође и борци, јуначки са веселим челом саслушали, јер их је водила мисао да је слатко за народ гинути, а народ их је благословом, сузама и цвећем дочекао.

Остављамо, да се други пут опширније вратимо на ову ствар, а сад доносимо дословно ту значајну изјаву оптуженика, којом су напустили одбрану. Она за себе говори и не треба коментара, а гласи овако:

*

Чланови извршног главног одбора румунске народне странке у Угарској и Ердељу, који пред клушким судбеним столом на оптуженичкој клупи седе, изјављују после прочитања оптужених списа, следеће:

I. Остајемо чврсто уз све закључке општих сборова румунске народне странке, који су у Сибињу у годинама 1881., 1884., 1887., 1890., 1892. и 1893. одржани, и примамо потпуну одговорност за све те закључке.

II. Што се нарочито меморандума тиче, то изјављујемо, да су нам излазна тачка из почетка пак до данас закључци народног збора 1892. год., који је решио да се утврђени меморандум одмах високом престолу поднесе, што је и учињено.

III. Изасланици румунских бирача из Угарске и Ердеља, који су се 23. и 24. јула 1893. на општем збору у Сибињу сакупили, донели су овај коначни закључак:

„Општи збор изјављује, да је споразуман у свему са одбором, и сматра меморандум, који је у мају 1892. г. у кабинетској канцеларији Његовог Величанства у Бечу поднесен, за своје сопствено дело, одобрава поднашање истога и са особитим задовољством одобрава у свему рад овог одбора.“

Услед тога примамо ми чланови тог одбора, као заступници румунске народне странке пуну одговорност за тај меморандум.

IV. Пошто су горепоменовани народни зборови решили, да се меморандум предаје јавности и да се растури, да би јавно мњење земље и иностранства тиме извештено било, то ми као заступници румунске народне странке, морамо одобрити штампање и растуривање и примити за исто пуну одговорност, ма да је то пре утврђеног рока учињено.

Пошто је пак меморандум у целом обиму, заједно са инкриминираним местима, прочитан, то констатирамо следеће:

а) Да ни у предистрази ове парнице оптуженима није цео меморандум прочитан, већ само поједина инкриминована места,

б) да ни у току саме расправе инкриминована места нису у свези већ испрекидано, парче по парче читана,

в) да оптужба, па према томе ни инкриминована места нису румунски прочитана, ма да су оптужени то захтевали, за то су и били приморани, да овде пред судом констатирају, да постоје битне разлике између румунског текста и званичним мађарским преводом,

г) да нам до краја преслушавања није пружена прилика да констатујемо истоветност инкриминованог и румунског оригиналног текста.

Сад пак по свршетку преслушања у стању смо да истоветност инкриминованог текста са оригиналним текстом утврдимо, те изјављујемо, да за цео инкриминовани меморандум сви пуну одговорност примамо.

Меморандум за чије смо штампање и растуривање ми као заступници румунске народне странке пред суд вучени, не садржава, као што сте се могли уверити, ништа друго, до жалбе румунскога народа, који нам је наложио да измолимо заштиту престола за његова непризната и многом гажена права. Што је нас и цео румунски народ приморало, да тај корак учинимо, то је та околност да нас је како законодавство тако и влада тврдо уверила, да од њихове стране никакву правду очекивати не можемо. Заман беху сва обећања, која су нам у погледу признавања наших права, чињена, заман смо употребили све законите путеве и покушали сва законита средства, заман смо се тужили свима позваним државним властима.

Племенски шовинизам објавио је рат за уништење нашем језику нашој народности, те нам није остало ништа друго до да на највишем државном месту и на јавно мњење образованог света апелујемо.

Према овом чину, који само сушту истину заступа, те износи верну слику беда и увреда румунског народа у Угарској и Ердељу, морала је влада или да се **оправда** или да се **освети**.

Оправдање било је немогуће, те је изабрала пут освете, она нам је осујетила приближивање престолу, а сад нас ставља пред судилиште оних, преко којих смо се тужили.

Овде се, господо моја, расправља о праву екзистенције румунског народа. Али се екзистенција тог народа не да порицати, јер се она само по себи показује.

За то нам и не пада у памет, да пред вами доказивамо наше право на екзистенцију. У том питању не можемо се пред вами бранити против тог система угњетавања, које хоће све да нам украде, што нам је најдрагоценије: веру и језик, ми се можемо бранити и тужити само пред судом образованог света.

За то ми овде нисмо више оптуженици, већ тужитељи!

Као поједине личности ми пред овим судом немамо никаква посла, јер смо поступали као опуномоћеници румунског народа, а један народ не може да се стави пред суд.

О тегобама и жалбама румунског народа не може један чисто мађарски суд да суди, који судију и тужитеља у једној особи спаја. За то је испод достојанства румунског народа да се брани пред клушким судом.

О пресуди овде не може ни речи бити, јер ви нас до душе можете осудити као појединце, али не као оптуженике народне. Са друге сте стране чули, да овде не може бити речи о праву већ само о сили. А то нисте ни тражили да прикријете, јер нисте ни најпростије форме законске испуњавали, које се и према простим злочинцима чувају. Свет ће са чуђењем да чује, да је овде судска власт осудила таке оптуженике, којима није пружена прилика да употребе заштиту одбране. Пред целим светом сте показали, да је сила потисла право и јавно сте учинили дело, ком не приличи име „пресуда“ већ „погубљење.“

Нека се од нас оптуженика не иште, да у овом процесу будемо саучесници, сакривци, против нашег најсветијег, тиме што би одбрану само и покушали.

Наши су бранioци силом и због увреда приморани били да се удале, а мађарска штампа је мишљење поротника о нами и нашем народу сасвим изопачила и покварила.

Чак и овде у судској дворани бивали смо вређани, као што смо увек тероризирани били и то у повећој мери, од када смо целом свету беде и увреде нашег народа показали.

Може ли дакле овде о некој пресуди, о некој одбрани у правном смислу речи бити? **Не**! — Чините шта хоћете! Ми смо невини! Ал ви сте господари преко наше природне личности (физичне индивидуалности), која је у овом случају народна свест румунскога народа.

Ви нисте позвани (компетентни) да о нами пресуду изречете, — ал је то ствар другог судилишта, већег, просвећенијег и свакако много непристраснијег: судилишта цивилизованог света, који ће вас осудити, али много теже, но што вас је до сада осуђивао.

Пошто ћете нас вашом нетрпељивости, вашим племенским фанатизмом осудити, показаћете свету, да су Мађари један лажан звук у хармонији европске цивилизације.

За то у име свију мојих саоптуженика изјављујем, да ми из наведених разлога одустајемо од сваке одбране.

Поглед по свету.

— Векерле у Бечу. У петак у вече отпутовао је угарски министар-председник Векерле у Беч, да поднесе владару извештај о стању, које настало услед тога, што је горња кућа одбила законски предлог о обвезном грађ. браку. У суботу је примљен од владара у приватној аудијенцији, која трајала 1½ сахат. Исти тај дан вратио се Векерле у Будимпешту не свршена посла. Данас одлази Векерле опет у Беч, а коначна реч владарева очекује се тек у среду. Од те речи зависи судбина и зак. предлога и владе. Буде ли та реч повољна по владу, законски предлог ће се одмах опет послати горњој кући. Штампа, која стоји уз владу, пише о том питању доста резервисано; ипак се нада, да ће се још све свршити добро: т. ј. да ће владар пристати на предлоге владине и да ће јој зајемчити „гаранције,“ помоћу којих ће извојевати победу у горњој кући. У исти мах пуштају у свет гласове, као да они дворски чланови горње куће, који су први пут гласали против предлога, не ће доћи по други пут на гласање.

Хрватство и Дубровник. Још и сада нам пиште уши од дерњаве „Хрватске“ и „Обзора“, како је Дубровник чисто хрватски град и како ће они то доказати приликом избора градских већника. И ево даде им се прилика прошле недеље да покажу свету, како је Дубровник и околина му згољни Хрват. У уторак и среду почели су избори дванаест већника и Срби славно победише оно мало Хрвата, који се с брда дола покупише у Дубровник. То је било у трећем телу, где је гласала и околина; у другом није ни било противника, а у првом опет добише Хрвати жестоку ћушку. И тако сад се ево по други пут показало, да у Дубровнику нема Хрвата, осим оно нешто дошљака, и да је Дубровник српски град

ДОГАЂАЈИ У СРБИЈИ.

Осим јатомичних отпуштања досадашњих чиновника, пуне редове званичних „Српских новина“ именовања таквих нових чиновника, који дају данашњој влади тиранije јемства, да ће јој у свима недељима слепа оруђа бити, а остали део званичних новина испуњавају лажне, притворне и изнуђене честитке Александру на државном удару. Заиста оваке нискости, подлости и покварености још није видео свет, да се за укидање устава још и захваљује, што јасно показује тамошње болесне прилике, којима се само најрадикалнијим средствима доскочити може. Сва европска штампа са гнушањем одвраћа се од ових неморалних призора и осуђује их, — а тиранија се њима хвали у својим званичним извештајима. Осим овога јављају још о Чебинчевој таковзваној завери у корист Карађорђевића, као да је исти проговорио и издао и друге угледне радикале и о оној таковзваној тајној фабрици фишека По свему, што дознајемо, изгледа нам, да је Чебинац један од оних политичких шпекуланата, који је на своју руку тражио свезе са прогоњеном династијом, а сад да се извуче, беди друге тиме, те чини тираниji велике услуге тиме. А о тајној муницији као и о брзојавним поздравима пише „Одјек“ ово:

*

Како се потписују честитке! Из Паланке Х. П. јављају нам: да су Милана Рајчића, кројача, преваром увукли у општину, и ту га силом принудили, да честитку потпише. Човек је плакао, али га нису хтели пустити, док депешу није потписао.

У истом месту Мелентија Владисављевића, бившег писара, казнили су затвором од 24 сата, што није хтео честитку да потпише.

А газда Илија Матић — Ружић — направио се формалан полицијски агенат, те и он у ову недостојну игру улази, врбујући и варајући људе, да се на честитке потписују.

Стара полтронско-либералска кри пробудила се у њему, и он сад опет показује свој стари животињски траг.

Иди, иди, ча' Илија, откуд си и дошао, за боље друштво ниси ни био!

*

Ипак је за осуду! На честитци из Ваљева читамо и име Љубомира Ненадовића, уваженога и иначе честитога човека, и прослављеног песника нашег. И ако знамо оне муке и неволе, које се за Љубу везивале и везују само за то, што носи презиме „Ненадовић“, ипак не можемо, а да овај његов поступак не осудимо. Кад се из познатих разлога повукао са свим од политике, онда он бар том треба да доследан остане. У интересу је његова имена и његова гласа, који је стекао. Овај најновији поступак не само што нико не може одобрити, но га мора формално осудити.

Та толико, бар може један песник, за Бога, да се не руга — своме народу, кад му насилно слободу руше!

И то у толико пре, што знамо и што смо дубоко уверени, да Љуба не мисли онако, како нам својим потписом на оној честитци из неких обзира казује.

*

Дакле још лажу! И ако је за цео Београд јасно, каква је оно убојна муниција, што ју је „открила“ Светомирова полиција, и ако се зна, да је то била и јесте једна јавна допуштена радња, на коју човек дотични има и нарочиту дозволу, који је и држави познат и за кога она има и јемство два позната београдска трговца, опет протурају у стране новине, да је то бајаги нека скривена радња, а „Мале Новине“ донеше чак и то, како је страним дописницима речено „с надлежног места“, да је та муниција рађена по наруџбини Ранка Тајсића.

Ово је, господо, Београд; не може се то тако лагати. И што се више буде лагало, све ће се горе и страшније — насести. Онда ће се видети, колика је нискост и подлост у оних, који на овај начин хоће да воде политичку борбу.

Не срамотите земљу овим недостојним и одвратним сплеткама, ви кепеци и шашавци, што на тај начин мислите да добијете оправдања за ваше разбојничке планове.

Кад сте апеловали већ на силу — што ће вам ова недостојна и подла игра, која вас чини само смешнима?!

ДОЧЕК ВЛАДИКЕ ГЕРМАНА ОПАЧИЋА
ПРИЛИКОМ ДОЛАСКА МУ У НОВИ САД.

Јуче је Нови Сад био позорница једног од најлепших дана у животу новосадског Српства. Дочек, који је црквено-школска општина новосадска приредила своме дијецезану и учешће, са којим српско грађанство у том дочеку присуствовало, испали су преко сваког очекивања и надмашују све досадашње сличне прилике својом величанственошћу и усрдношћу.

Пун лепих нада и очекивања од младог владике, који је под тако лепим ауспицијама отпочео своју епископску службу — победом праведне ствари у угар. горњој кући — изишло је новосадско Српство удружено са гостима из осталих места из ове дијецезе, да дочека новог свог владику, да га радосно поздрави и искаже те своје наде и очекивања. А одговори, које је на разне поздраве нови владика одговарао, учинили су да је та радост прешла у право одушевљење.

Времена, у којима живимо озбиљна су и тешка. Народу су нашем потребне мудре и праведне, родољубиве и одважне старешине више но икад до сад. Нарочито је такав старешина потребан народу у дијецези овој, која се сматра као најважнија тачка Српства у овој земљи, на чији се живот и рад свагда пазило и која је увек предњачила осталим својим другама.

Нови владика бачки у најлепшим је годинама у пуној мушкој снази; речи пак његове рекле су народу, да је у њега и пуно воље за рад на добро и напредак, а изјава његова: да „разумева и уважава наде управљене на њега“ као и то, да код њега „ништа нема што би му сметало“ у узвишеном делању његовом као поглавице ове епископије — дају народу наде, да ће владика Герман бити онај, на ког ће се моћи применути речи апостолске: „Такав нам требаше архијереј“...

Рекосмо, да су данашњи дани за Српство и његово православље озбиљни и тешки, осим што би и без тога биле пуне руке посла сваком устаоцу старешини, да исправља и доводи ствари у овој дијецези у онај ред, у коме би требало. Нови владика бачки видео је, како радосно и одушевљено дочекује паства свога пастира, од кога се многоме нада... Изврши ли он оно, што је обећао — ово одушевљење, које је јуче видео, остаће за увек, а буде ли то било, онда благо и њему и народу његовом!

Но да пређемо на сам дочек и укратко га испричамо.

По програму, који је црквени одбор црквено-школске општине новосадске утврдио, кренуло се око 3 сахата по подне до 30 коњаника и 20 кола до карловачке чесме, где уз пуцњаву прангија дочекаше високог долазника и где га поздрави добродошлицом у име црквене општине новосадске његин потпредседник П. Попадић. По што је владика захвалио на поздраву, кренули се Новосађани са својим владиком и онима, који владику из Карловаца испратише у Нови Сад, где после 5 сахата стигоше.

На улазу у Н. Сад подигнут је велики славолук са натписом: „Добро нам дошао!“ Пред тим славолуком дочекало је владику до 40 свештеника у црквеном орнату и силан народ, који је загушио целу дунавску улицу и улаз у Нови Сад. Ту код славолука стојало је 20 ученица срп. више девојачке школе у бело обучених, које су у руци држале цвеће. Ту је поздравио владику у име градског заступства сенатор Месарош. Одатле је владика пошао под небом, које су носили четворица трговаца овдашњих, уз пуцњаву прангија, звоњење звона, кроз два реда ученика из свих новосадских српских школа, путем посутим зеленилом, а обасипан шареним цвећем. Прозори на кућама били су начичкани нашим лепим Новосаткињама, које су уз онај свет доле, пред и за владиком, одушевљено поздрављали високог долазника. Владика је на поздравима захваљивао благосиљањем крстом.

Свечани тренутак, у ком је владика, дошавши на спрам стана првог Србина дра Светозара Милетића, благосиљао остарелог народног борца, који се са балкона поклонио владици, овековечио је наш Србин-фотограф А. Грујић. (Слика та биће у скоро готова и моћи ће се купити).

На улазу у порту саборне цркве, који је такође красно окићен био зеленилом, стајао је натпис: „Благословенъ градый во имя Господне“. Ушавши у своју катедралу и помоливши се пред олтарем Богу, ушао је владика у олтар, метнуо круну на главу и омофор на рамена и изишао у свој владичански сто. Ту га је у име целокупног српског православног народа ове дијецезе поздравио прота новосадски Милан Ћирић, на чему је владика Герман у дугом и лепом одговору захвалио. Том приликом чуо је народ оне две значајне изјаве, које смо већ споменули, а на име: да разуме и уважава наде, које се на њега полажу, а за тим да, код њега ништа нема што би му у вршењу узвишене му службе сметало“. Говор овај поздрављен је са највећим одушевљењем.

Из цркве је владика отишао у свој двор и одмах почео примати депутације, које су дошле да га поздраве, а којих је било врло много.

У осам сахата у вече већ је била дупком пуна света ћурчијска улица, чекајући на бакљаду, коју је владици приредила црквено-школска општина. Војничка је музика 70. пуковније међутим свирала искупљеном свету на забаву. Око 9 сахата огласила је пуцњава прангија долазак бакљаде, која је са пијаце долазила Скупштинари и остали угледни Срби Новосађани је носе. Ту су сад пред двором сви, који суделују у овој вечерњој свечаности: црквена општина, српска вел. гимназија, срп. певачко друштво и војничка музика и уз њих до 15.000 душа, које се слегле у ћурчинску и побочне улице.

На бурно клицање: Живео!, појави се владика на балкону и би још бурније поздрављен. За тим прво војничка музика одсвира једну смесу српских и словенских песама, па гимназијски певачки збор отпева химну „Господе наш...“ Онда је скупштинар др. Стеван Павловић поздравио владику у име општине, на што се опет владика у подужем и лепом говору и узбуђеним речима захвалио. Народ га је за време ова два говора много пута урнебесним усклицима поздрављао. — По том је опет красно отпевао гимназијски певачки збор нарочито за ову прилику спевану и компоновану песму „Високо се жеље носе“, а „Срп. читаоничко певачко друштво“ лепу песму: „Боже братимства“. Завршну реч имала је опет војничка музика, која је врло вештачки, како само она уме и може, одсвирала нов сплет српских песама. За то време благосиљао је владика наше гимназисте, који се били искупили у дворишту двора владичанског. — А кад и то би готово, онда се поново захориште поздрави владици и бакљада и народ уз благосиљање владичино крену испред двора и поче се разилазити. Ноћ је већ дубоко зацарила била.

*

То је опис овог свечаног дочека у најкраћим потезима. Простор нашег листа не даје нам више места. Но и ово, колико рекосмо, казује читаоцу, да је свечаност заиста свечано испала, а ко је био очевидац, тај каже, да у Новом Саду још нико до сад није тако дочекан био А, што још више диже овај дан у успомени очевидаца, то је, да је 15. (27.) мај имао чисто српско обележје, био прави **српски дан.**

О.

РЕЧ, ДВЕ, СРБИМА СКУПШТИНАРИМА СРЕМСКЕ ЖУПАНИЈЕ.

Господо скупштинари! Само нас један дан раставља, од дана онога, у који је уречена редовна скупштина наше Сремске жупаније, а то је прексутра у четвртак. Па с тога и немамо времена, да сада онде разлажемо на дугачко и на широко, да говоримо опширно о оним важним предлозима, који ће можда, или који би требали, који би управо морали у поменутој скупшт. седници поднесени и претресани бити.

Са овим ретцима нама је једина намера та, да својски опоменемо господу скупштинаре, да пововемо свуколику браћу и пријатеље наше, да у што већем броју на ову скупштину доћи изволе, јер можда ни једна њевина доданашња седница није била тако важна, као што ће ова бити. Прво с тога, што су многи предлози од последње скупшт. седнице не само нерешени, него и неподнесени остали; а друго, што ће у овој седници поднесени и расправљани бити онакви предлози и поднесци, који се засебно тичу наше цркве и вероисповедне школе, наше тробојнице, нашег ћирилског писма, осим других административних предмета, који се тичу појединих општина, становника и народа ове жупаније. Је ли могуће прећутати, а да се не поведе реч о најновијој наредби вем. владе, о назаренској секти, која се је и без те наредбе ширила широм Тројединице. Прећутати Назаренство, које сваким даном све то силније и опасније трује и заражава не само српски, него и остали хришћански свет. Прећутати Назаренство, које се свом својом фанатичком и глупом снагом опире не само цркви оној, којој је све дотле припадало, него и самој држави? Је ли могуће прећутати, а да се не заподене говор о срп. вероисповедној школи, која је недавно на хрв. зем. сабору, а на предлог зем. саб. одбора за богоштовје и наставу са допуном несавесног Ст. В. Поповића, и у конференцији комуналних школ. надзорника, а услед извештаја на жалост Србина надзорника г. Илије Радивојевића, онако зло прошла? Је ли могуће прећутати, а да се не рекне која и о срп. тробојници, коју многе хрватске шовинисте-чиновници у многим приликама, бар тамо горе у негдашњој крњној крајини, онако срамно прогоните? Је ли могуће прећутати и о нашем писму ћирилском, за које се непрестано приповеда, како је у Тројединици равноправно са латиницом, међутим се она у разним канцеларијама, па и у самим чисто српским, гази и забацује? Јел могуће прећутати о празновању недеље и других свечаних и празничних дана од стране политичких, судских и општинских и других уредовних власти, кад они у време највечаније божије службе, у највећем јеку раде и уредују, особито у општинским кућама, докле је дотичном грађанству сваки промет, барем до скора, најстрожије забрањен био. И зар је то оправдано, да је сваки други барем морално некако обвезан и дужан, у време богослужења, у цркву ићи, само чиновник није? Изволите погледати у наредбе велике Русије, па ћете видети, како је тамо, видећете, има ли тамо чиновника ма које врсте, а да по више година није био у цркви, па још и да се није причестио, као што је то код нас и наших чиновника, скроз и скроз! Је ли могуће прећутати, а да се пред скупштину не изнесу равни терети и тегобе нашег становништва и народа?

Па кад све ово није могуће, не сме се прећутати, управо кад смо обвезани и дужни све ово пред скупштину изнети и све то својски претрести и бранити, онда нам ништа друго не остаје, него сва житејскаја попечениија, све домаће бриге оставити код куће, те се упутити на жупан. скупштину, сви листом, тако, камо би се још у очи скупштине, у што већем броју у Вуковару искупити могли, те том приликом о свему изложеном претходно поразговорити се и споразумети.

То је мњење вашег најискренијег

Поп-Богдана Зимонића
члана жупан. скупштине.

ДОПИСИ.

Ириг, 11. маја. — Прочитали сте у „Застави“ од уторника једну белешку: о забрани продавања лебнога брашна на иришкој пијаци — а сада изволите о томе прочитати још и ово:

Још у очи прошле недеље, кад је по вароши забрана обнародована, грађанство је било без разлике сталежа до крајности узрујано, само се томе веселио и радовао Шваба из Виртемберга брашнар Паракер, који је на жалост и одборник наше пол. општине, и који је све оно, што данас посједује, ли од иришког и околног српског становништва стекао. Овај грабљиви и несити Шваба, без сваке сумње наговорен од неколико овдашњих Србождера, о којима ћемо другом приликом говорити, затражи од дотичне политичне власти горепоменуту забрану, и збиља, на темељу не знамо кои „кликерског“ закона и наредбе, Швабина молба буде услишана и забрана извршена. Забрана је гласила: „да они странци, који немају својих сопствених воденица, и немају дозволе, не смеју брашна на пијацу ради продаје доносити“. — Садржај те забране, као што се види, није био тако страшан, колико га је наш г. начелник страшним учинио, јер, који се год продавац на пијаци са брашном појавио, полицај га је с места отерао, не питајући, има ли он сопствену воденицу, или не, има ли право и дозволу продаје, или не. Тако пијаца остане без трупи хлебна брашна, због чега народ се још већма узрује и огорчи, тако, да одборници политичне општине наше, онога тренутка, оду нашем г. претстојнику, ствар му пријаве с молбом, да се продаја брашна по досадашњем обичају дозволи, дотле, док се уток својим путем не реши, и да се седница одборска одмах сазове, што и буде. Ја не би желео бити у кожи оној, у којој је био у тој седници Шваба Паракер, јер су одборници на њега тако енергично скочили били, да је то насија било гледати, како Шваба бледи и црвени, још да је ту био присутан, по биртијама вредни наш бележник Лаза, да бар и он повуче лутрију, заједно са Швабом за несавесно вршење поверене му службе, о чему ћемо такођер у своје време више коју рећи. Седница је ова била тако бурна, да је Шваби Паракеру онога тренутка припремљена била оставка на одборништву, само да ју потпише, во услед молбе једног одборника, за сад само, одустане се. Али ми с поља не одустајемо, него енергично тражимо од Паракера, да оставку поднесе, и то с места, а од народа тражимо, да од Швабе Паракера, нити брашна да купује, нити и један у његовој воденици да меље за ушур, нека бозна, како уме Србин да врати зајам своме душману и непријатељу, који му иде о глави и онда, кад међу Србима и од Србина живи. А не мање и од наших одборника тражимо, да с места ишту сазив одборске седнице, и у тој седници да донесу закључак, да се абије створи стечај на начелничко место, пошто трогодишња периода и тако данашњем г. начелнику истиче, те до краја те периоде, нека буде и са стечајем свршена ствар, а кога ћемо бирати за начелника, о том ћемо се касније споразумети и мало поверљивије разговорити. Уток, у погледу забране о продаји брашна, већ из ове седнице отпремљен је на вишу надлежну власт, а међутим, ми се барем надамо, да дотле, док се уток реши, наша надлежна пол. власт не ће дозволити, да народ трпи оскудицу у хлебу, да сиротиња наша гладује, него ће дозволити, да земљеделци наши смеју на нашу пијацу и даље доносити те и продавати брашно, те тако народ и сиротињу заранивати. Нико не сме ићи на то, да народ трпи оскудицу у хлебу, да трпи глад, а најмање може ићи на то, једна држава, да њени држављани трпе глад, и то за љубав неких себичних људи, који иду на то, да се са леђа сиротиње богате и башкаре. Уједно позивамо наше одборнике, да у свакој ствари тако исто, као што су у овој, одважни и заузимљиви буду, да браде сиротињу, да браде своје сугрђане, у свакој прилици, свагде и на сваком месту; пречи су интереси народни, него своји, ко хоће да верно и савесно послужи народу, послужи општини, која га плаћа, или, која га је из почасти бирала. Ко не ће тако, или сам са собом, или ко други — ван с њиме!

Вести из места и са стране.

Ново дивљаштво у Новоме Саду. Још Срби Новосађани нису заборавили ни оно дивљаштво, које је учињено на српском крсту на пијаци приликом посмртних свечаности Лајоша Кошута у Будимпешти — а већ ево имамо да забележимо ново дивљаштво. То је било сад приликом дочека новог владике бачког. На славолуку, који је био подигнут на уласку у Нови Сад, постављен је био на платну поздрав: „Добро нам дошао!“ Но та српска слова, која су казивала добродошлицу српском црквеном великодостојнику, бола су неким дивљацима очи, те исте ноћи, у очи самог дочека, подеру тај натпис, тако да се на сам дан морала нова слова израђивати и уметати Разуме се, да је ово ново дивљаштво изазвало у Срба велико гнушање, а узимајући у обзир прилику, кад се десило, они и наслућују са које је стране то могло доћи. Међу тим свако се живи чуди: како се таки изгреди поред наше полиције, већ по други пут дешавају? Крчаг иде дотле на воду, док се не разбије — ту би српску пословицу требали ти дивљаци добро да упамте, јер ако полицији не испада за руком, поћи ће ваљда самом грађанству за руком, да једном те дивљаке — уљуди. А полицији новосадској честитамо на овом новом одликовању у савесном вршењу своје дужности.

Секуларизовање црквених добара. Из Марош-Вашархеља јављају, да Марош-Торданска жупанијска скупштина са свима против 5 гласова закључила, да се управи сабору петиција: да се сва црквена добра секуларизују и да се управи окружница на све муниципије у земљи, да исто то захтевају од сабора. — Држи се, да је ово потекло из владине странке, који би на тај начин хтели да заплаше оне црквене достојанственике, који су гласали против закона о обвезном грађанском браку.

Благостање у Угарској. Шовинисте заслепљени неком идејом помађаривања не виде, шта се догађа око њих. У место да пораде на том, да се поправи материјално стање угарских становника, те да нас хиљадугодишњица постанка ове државе нађе у благостању и задовољне, они раде и ногама и рукама на том, да сви угарски становници штрбецају мађарски. Никако да их отрезни социјалистички покрети и побуне, незадовољство народности, па ни овај жалостан случај. У току једне године из Шарошке жупаније иселило се 18.000 душа. То је само из једне жупаније, а колики мора да је број исељеника из целе Угарске! Тргните се господо, да не буде доцкан, да не затече државу хиљадугодишњица са мање становника и у јаднијем стању, него што је била за оснивања свога!

Ујео их бесан пас. Сад у прошли петак изазвало је у Вел. Бечкереку силан ужас једно бесно псето, које је — док га нису убили — шест особа ујело. Сви шест, међу њима једна мати са двоје деце послати су у Пастеров завод у Будимпешти.

Дар од једног милиона. Као што из Галаца (у Румунији) јављају, поклонио је милионар Пама Петеу из Браиле један милион франака румунској лиги за њезине цели.

Трговина.

Будимпешта, 14 (26.) маја. Трговачки извештај Давида М. Амара.

Стање на нашој житарској пијаци није се прошле недеље знатно пременуло. Течај и расположење зави и као и до сада, од времена које је поспешно за усев.

На страним пијацама била је тенденција све једнако лабава, што је, разуме се, упливисало и на нашу пијацу. Извештаји о мразовима у Шпанији и Руској-Пољској нису могли ништа променути млитавост.

Радња са готовом шеницом отпочела је са чврстим расположењем; при том су се цене поправиле са 5 н. Доцније се цене држале без промене, али воља за куповање остала је ограничена.

У свему закључују цене 5—10 новч. боље, при промету од 100.000 м. ц.

Српска шеница имала је слаб обрт и давали су у почетку 73 клгр. по фор. 5·35, 74·2 клгр. по фор. 5·45. Све на три месеца.

Кукуруз ф. 4·70—75. Раж ф. 5·05—25, Јечам ф 5·20—65, Зоб ф. 6·30 до 7·10.

Са терминима била је трговина у почетку чврста и јесенско жито скочило до ф. 7·16; доцније пало до ф. 7·03 Данас закључујемо: Шеница за јесен ф. 7·01, Зоб за јесен ф. 572, Кукуруз за мајјуни ф 4·78, Кукуруз за јуни-август 4·83. нов кукуруз за мај-јуни 1895. ф. 5.04. Репицаза август-септембар ф. 10·10. Све на три месеца.

Шљиве. Прошле недеље радња мало живља, али само за то, што су имаоци хтели продавати.

Нове шљиве су се слабо држале.

Данас бележимо: Готова роба на жељезници узанц ф. 3·25—50, 100 ком. ф. 4·25—50, 85 кгр. ф. 6·50. Готова роба на обали узанц ф. 3—3·25, 100 к. ф. 4—4·25, 85 к 6·25.

Меркантил ф. 4—4·50 овде за 100 кгр.

Нове за окт.-нов. Узанц ф. 5·75, 100 к. ф. 6·75, 85 ком. ф. 9·37.

Пекмез за септ.-октобар, слав. ф. 14·50, српске фор. 13·50.

Маст свињска ф. 50·—.

Власник Сланко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.